

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığından:

TÜRKİYE SAĞLIK ENSTİTÜLERİ BAŞKANLIĞI ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Yönetmeliğin amacı, TÜSEB Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) Bu Yönetmelik;

- TÜSEB'e önerilen, sonuçlananlar da dâhil Başkanlık tarafından desteklenen veya Başkanlık birimlerince yürütülen projeler ile diğer destek, teşvik ve ödül faaliyetlerine ilişkin veya bunlarla ilgili,
- TÜSEB tarafından yayımlanmış veya Başkanlığa yayımlanmak üzere gönderilmiş bulunan her türlü yayımla ilgili,
- TÜSEB'in değerlendirme, izleme ve karar verme süreçlerinde yer alan hakem, danışman, uzman, editör, panelist, moderatör, izleyici, raportör, komite veya kurul üyesi ve benzeri görevlilerin bu görevleriyle ilgili etik kural ihlallerine ilişkin konuları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Yönetmelik, 15/7/2018 tarihli ve 30479 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 4 sayılı Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesininin 663 üncü maddesi, 665 inci maddesininin birinci fıkrası ve 796 ncı maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Başkan: Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanını,
- Başkanlık: Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığını (TÜSEB),
- İtiraz: Bu Yönetmelik kapsamında TÜSEB'e yapılan itirazı,
- ç) Kurul: TÜSEB Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunu (TÜSEB-AYEK),
- d) Kurul Başkanı: TÜSEB-AYEK Başkanını,
- e) Yönetim Kurulu: TÜSEB Yönetim Kurulunu ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kurulun Oluşumu, Görevleri, Çalışma Usulü ve Danışmanlar

Kurulun oluşumu

MADDE 5 - (1) Kurul, Başkan tarafından dört yıl için seçilen, en az biri hukukçu olmak üzere, temel bilimler, sağlık bilimleri ve mühendislik alanlarına mensup toplam yedi üyeden oluşur. Bir üye en fazla iki dönem için seçilebilir.

(2) Üyelerden biri, Başkan tarafından Kurul Başkanı olarak belirlenir. Kurul, kendi üyeleri arasından dört yıl için bir başkan vekili seçer. Kurul Başkanının yokluğunda, Kurula başkan vekili başkanlık eder.

(3) Kurul, Kurul Başkanının daveti üzerine gerekli hallerde toplanır. Kurulun toplantı yeter sayısı üye tam sayısının salt çoğunluğu; karar yeter sayısı ise toplantıya katılanların salt çoğunluğudur. Toplantı yeri, günü ve saati toplantı davetinde belirtilir. Üyelere önceden bildirilmek kaydı ile toplantı yeri, günü ve saati değiştirilebilir.

(4) Kurul toplantılarına mazeret bildirmeksizin üst üste üç defa katılmayan üyenin üyeliği kendiliğinden düşer.

(5) Geçmişinde araştırma, yayın ve bilim etiğine aykırı davranışları saptanmış bulunan kişiler Kurul üyesi ve danışman olamazlar.

(6) Kurul Başkan ve üyelerine 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 29 uncu maddesi çerçevesinde belirlenen tutarda huzur hakkı ödenir.

(7) Kurul üyelerinin seyahat ve konaklama masrafları Başkanlık tarafından karşılanır.

(8) Kurulun sekreteryasını TÜSEB Hukuk Müşavirliği yürütür.

Kurulun görevleri

MADDE 6 - (1) Kurulun görevleri aşağıda belirtilmiştir:

a) Araştırma ve yayın etiğine ilişkin çalışmalar yaparak etik ve bilimsel ölçütler konusunda farkındalık oluşturmak ve etik kurallara aykırı davranışları önlemektir.

b) Başkanın talebi üzerine veya resen, bu Yönetmeliğin kapsamına giren etik konuları incelemek; gerektiğinde alanında uzmanlık sahibi olanlardan veya Başkanlık birimlerinden görüş almak, ilgili kişilerle yazışma yapmak, bilgi açıklama ya da savunma istemek, inceleme sonuçlarını ve varsa yaptırım önerilerini Başkana sunmak.

(2) İnsanlar ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda insan etiği ve hayvan etiği konuları Kurulun görev alanı dışındadır. Bu alanlarda etik kural ihlali şüphesi ortaya çıktığında bilgi ve belgeler, gereği yapılmak üzere ilgili kurum veya kuruluşlara gönderilir.

(3) Kurulca gerek görülmesi durumunda uygulama birliği sağlamak için ilke kararlar alarak Başkan onayına sunmak.

Kurulun çalışma usulü

MADDE 7 - (1) Başkanlığa yapılan etik ihlal iddiası içeren başvurular, Kurul sekreteryasına iletilir.

(2) Kurul Başkanının hazırladığı toplantı gündemi Başkanın görüş ve onayına sunulur.

(3) Gündemde yer alan inceleme konuları, öncelikle Kurulun görev alanına girip girmediği yönünden değerlendirilir. Kapsam dışı olduğuna karar verilen konu işlemde kaldırılır. Kurulun görev alanına girdiğine karar verilen konu ile ilgili olarak, inceleme sürecindeki ilgili kişilerin, Başkanlık tarafından desteklenme kararı verilen veya yürütülmekte olan her türlü proje ve etkinliklerinin devam edip etmemesi, Başkanlığa yapacağı yeni başvurularının kabul edilip edilmemesi, Başkanlık yayın organlarında yayın ve Başkanlık destekli toplantılarda sunum yapıp yapmaması, Başkanlığın iş ve değerlendirme süreçlerinde görev alıp almaması ve varsa bu görevlerinin durumu hakkında Kurul tarafından karar verilir. Kurulun görev alanına girdiğine karar verilen konu ile ilgili olarak Kurul üyeleri arasından bir raportör belirlenir. Raportör yaptığı ön inceleme sonucunda değerlendirmesini veya Ön İnceleme Raporunu Kurula sunar. Yapılan değerlendirme sonucunda Kurul, ilgi konuda incelemenin devamına veya etik kural ihlali olmadığına karar verir.

(4) Kurul, incelemenin herhangi bir aşamasında bir veya daha fazla danışmandan ve/veya Başkanlık birimlerinden görüş alınmasına, etik kural ihlalinde bulunduğu iddia edilen kişiden iddialar hakkında açıklama veya savunma istenmesine karar verebilir. Etik kural ihlali kararı

verilebilmesi için, kişinin savunmasının alınması gereklidir. Ancak ilgili kişinin, Kurulun bu yöndeki yazılı talebinin kendisine ulaştığı tarihten itibaren geçerli mazereti olmaksızın bir ay içinde cevap vermemesi durumunda, savunma hakkında feragat etmiş sayılır, bu durumda mevcut bilgi, belge ve delillere göre incelemeye devam edilir.

(5) Raportör mevcut bilgi, belge ve delilleri değerlendirerek Nihai İnceleme Raporunu hazırlar ve Kurula sunar. Kurul konu hakkındaki son değerlendirmesini yaparak karar verir.

(6) Kurul kararları Kurul Başkanı tarafından Başkana sunulur. Etik kural ihlali tespit edilen kişi ile ilgili olarak, Kurul tarafından yaptırım önerilmesine karar verilmesi durumunda yaptırımın mevzuattaki yetkisine göre Başkan/Yönetim Kurulu tarafından onaylanması gerekir ve kişinin Başkanlıkla ilişkisinin akıbetine Kurul önerisiyle mevzuattaki yetkisine göre Başkan/Yönetim Kurulu tarafından karar verilir. Mevzuattaki yetkisine göre Başkan/Yönetim Kurulu; önerilen yaptırım süresini somut olayın niteliğini nazara alarak ve gerekçesi belirtilmek suretiyle, 10 uncu maddede belirtilen azami yaptırım süreleri göz önüne alınmaksızın 1/3 oranında artırma veya azaltma kararı verebilir. Kurul kararı, yeniden incelenmek üzere gerekçesiyle birlikte mevzuattaki yetkisine göre Başkan/Yönetim Kurulu tarafından iade edilebilir.

(7) Etik kural ihlali incelemesi yapılan kişi, etik kural ihlali tespiti yapılmış olması veya kendisinden açıklama veya savunma alınmış olması durumlarında alınan kararla ilgili olarak Başkanlık tarafından yazılı olarak bilgilendirilir. Alınan karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 (on beş) gün içerisinde itiraz edilebilir. İtiraz başvuruları incelenmek üzere Başkan tarafından Kurula sevk edilir.

(8) Etik kuralı ihlal iddiasında bulunan kişi/kişiler, başvurusu ile ilgili olarak alınan karar hakkında Başkanlık tarafından yazılı olarak bilgilendirilir.

(9) Kurul üyelerine inceleme maksadıyla verilen her türlü belge, karar sonrası Kurul Başkanlığına iade edilir veya imha edilir.

(10) Kurulun inceleme sürecinde danışman, Kurum içi birimler ve söz konusu etik kural ihlali ile ilgili tüm kişiler ile yapılacak yazışmalar Kurul Başkanı; diğer kurum ve kuruluşlarla yapılacak yazışmalar Başkanlık aracılığıyla yapılır.

(11) Tüm inceleme ve değerlendirmelerin Kurul tarafından gündeme alınmasından itibaren 6 (altı) ayda tamamlanması esastır. Ancak sürecin uzaması durumunda Kurul uzama gerekçesini Başkanlığa iletir.

Danışmanlar

MADDE 8 - (1) Kurul, Başkanlık onayı ile inceleme konusu için bir veya daha fazla danışman görüşüne başvurabilir. Başkanlık tarafından görevlendirilen danışmanlar ilgili dosya üzerinde gizlilik ilkesine uygun olarak yapacakları inceleme sonuçlarını en geç bir ay içinde ayrı raporlar hâlinde Kurula sunarlar. Danışmanın talebi ve Kurulun uygun görmesi hâlinde ek süre verilebilir. Danışmanlarca talep edilen bilgi ve belgeler Kurul Başkanlığı aracılığıyla sağlanır.

(2) Her bir danışmana, 6569 sayılı Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığına İlişkin Bazı Düzenlemeler İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 14 üncü maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen sınırı geçmemek üzere Başkan tarafından belirlenecek tutarda huzur hakkı ödenir.

(3) Kurul, Başkanlık onayı ile gerektiğinde danışmanları toplantı için davet edebilir. Bu durumda danışmanların seyahat ve konaklama masrafları Başkanlık tarafından karşılanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Etik Kurallara Aykırı Davranışlar, Uyarı ve Yaptırımlar

Etik Kurallara aykırı davranışlar

MADDE 9 - (1) Etiğe aykırı kabul edilecek davranışlar şunlardır:

- a) Uydurma: Hayali veriler sunmak, rapor etmek veya yayımlamak,
- b) Çarpıtma: Değişik sonuç verebilecek şekilde araştırma araç gereçleri, işlemleri veya kayıtlarında değişiklik yapmak veya sonuçları değiştirmek,
- c) Aşırma: Başkalarının fikirlerini, yöntemlerini, verilerini, yazılarını ve şekillerini sahiplerine usulüne uygun atıf yapmadan veya gerektiğinde sahiplerinden izin almadan kendisine aitmiş gibi kullanmak,
- ç) Tekrar Yayım: Bir araştırmanın sonuçlarını, daha önce yayımlanma durumunu belirtmeden birden fazla kez yayımlamak veya yayımlamak için girişimde bulunmak,
- d) Dilimleme: Bir araştırmanın sonuçlarını, araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak birden fazla sayıda yayın yapmak veya yayın yapmak için girişimde bulunmak,
- e) Destekleyen kuruluşu belirtmeme: Desteklenerek yürütülen araştırmaların sonuçlarını içeren sunum veya yayınlarda destek veren kurum ya da kuruluşun desteğinin belirtilmesi gerekirken belirtmemek,
- f) Haksız yazarlık: Birden fazla araştırmacıyla yapılan araştırmaların sonuçlarının sunum veya yayımında, yazarlık sıfatını hak edecek düzeyde katkısı bulunanın ismini çıkarmak, yazarlık sıfatını hak edecek düzeyde katkısı olmayanı yazar olarak eklemek veya yazar sıralamasını uygun olmayan bir biçimde düzenlemek,
- g) Yayımlanmış veya yayına sunulmuş kendi çalışmasından usulüne uygun olarak kaynak göstermeden alıntı yapmak,
- ğ) Başkanlıkça sağlanan kaynakları usulüne veya amacına aykırı bir biçimde kullanmak,
- h) Kabul ve taahhüt beyanlarına uymama: Başkanlığa sunulan araştırma, yayın ve diğer faaliyetlerde öngörülen kabul ve taahhüt beyanlarına uymamak, doğru olmayan, yanıltıcı veya eksik beyanda bulunmak,
- ı) Görevi ihmal veya kötüye kullanma: Başkanlığın iş ve değerlendirme süreçlerinde yer alan hakem, danışman, uzman, editör, panelist, moderatör, izleyici, raportör, komite veya kurul üyeliği ve benzeri görevleri yerine getirirken usulüne uygun davranmamak, görevi ihmal etmek veya kötüye kullanmak,
- i) Asılsız veya dayanaksız olarak etik ihlal iddiasında bulunmak,
- j) Etik ilkeleri ile bağdaşmayan diğer davranışlarda bulunmak.

Uyarı ve yaptırımlar

MADDE 10 - (1) Etik kural ihlali tespiti yapılması durumunda, kurul etik kural ihlalinin kasıt ya da ağır ihmal sonucu gerçekleşmediğine karar verirse, ilgili kişi bundan sonraki bilimsel çalışmalarında daha dikkatli olması konusunda Kurul Başkanı tarafından yazılı olarak uyarılır.

(2) Etik kurallara aykırı davranışın kasıt ya da ağır ihmal sonucu gerçekleşmesi, inandırıcı ve yeterli belgelerle ispatlanması durumunda; Kurulun önerisi üzerine mevzuattaki yetkisine göre Başkan/Yönetim Kurulunun onayı tarihinden başlamak üzere söz konusu eylemin niteliği, kusurun ağırlığı ve yaptırım kararının sonuçları da dikkate alınarak kişilere üçüncü fıkrada sayılan yaptırımlar uygulanır.

(3) Kasıt ya da ağır ihmalle gerçekleştirilen fiillere uygulanacak yaptırımlar aşağıda belirtilmiştir:

- a) “Destekleyen kuruluşu belirtmeme” veya “Yayımlanmış veya yayına sunulmuş kendi çalışmasından usulüne uygun olarak kaynak göstermeden alıntı yapmak” hallerinde altı aydan bir yıla kadar,
- b) “Kabul ve taahhüt beyanlarına uymama” hallerinde bir yıldan üç yıla kadar,
- c) “Tekrar yayım” veya “Dilimleme” hallerinde bir yıldan iki yıla kadar,
- ç) “Uydurma”, “Çarpıtma”, “Aşırma”, “Haksız Yazarlık”, “Kurumca sağlanan kaynakları amacına veya usulüne aykırı biçimde kullanmak” veya “Görevi ihmal veya kötüye kullanma” hallerinde bir yıldan beş yıla kadar

herhangi bir destek verilmemesine karar verilir.

(4) Hakkında yaptırım kararı alınan kişinin, Başkanlığa önerilen, TÜSEB tarafından desteklenme kararı verilen veya yürütülmekte olan her türlü proje, burs ve etkinlikteki görevinin devam edip etmemesi, Başkanlığa yapacağı yeni başvurularının kabul edilip edilmemesi, Başkanlık yayın organlarında yayın ve Başkanlık destekli toplantılarda sunum yapıp yapmaması hakkında kusurun ve yaptırım sonuçlarının ağırlığı da dikkate alınarak, Kurulun önerisi ile mevzuattaki yetkisine göre Başkan/Yönetim Kurulu tarafından karar verilir. Bu durum, Başkanlık tarafından hakkında yaptırım kararı alınan kişiye yazılı olarak bildirilir. Başkanlık tarafından verilen ödüllere aday gösterilemezler.

(5) Hakkında yaptırım kararı alınan kişi yaptırım süresince, Başkanlığın iş ve değerlendirme süreçlerinde hakem, danışman, uzman, editör, panelist, moderatör, izleyici, raportör, komite veya kurul üyeliği ve benzeri görevlerde bulunamaz, varsa bu görevleri önerilen yaptırımın mevzuattaki yetkisine göre Başkan/Yönetim Kurulu tarafından onaylandığı tarihte sonlandırılır.

(6) Başkanlık yayınlarında etik kurallara aykırı hususlar içerdiği tespit edilen yayımlanmış yazılar geri çekilmiş sayılır ve bu husus aynı yayın aracılığıyla gerekçesi ile birlikte duyurulur.

(7) Yaptırım uygulanmasına karar verilen durumlarda, söz konusu yaptırım kararı, yaptırım uygulanan kişinin bağlı bulunduğu kurum veya kuruluşların üst yöneticisine “gizli belge” formatında Başkanlık tarafından yazılı olarak bildirilir.

(8) Kurulun incelemesi sonucu ihbarın asılsız çıkması halinde asılsız ihbarda bulunan kişi veya kişilere ihbarının asılsız çıktığı Başkanlık tarafından bildirilir ve iki yıl süre ile ihbar bildirimiminin kabul edilmeyeceği belirtilir. Bu kişi veya kişilerin bir yıl süre ile proje süreçlerinin sürdürülmemesine ve proje/projeleri yürürlükte ise proje/projelerinin teşvik ikramiyesinin ödenmemesine dair yaptırım uygulanmasına Kurulun önerisi ile mevzuattaki yetkisine göre Başkan/Yönetim Kurulu tarafından karar verilir. Bu durum, Başkanlık tarafından hakkında yaptırım kararı alınan kişiye yazılı olarak bildirilir.

(9) Etik kurallara aykırı davranışı sabit olanlardan Başkanlık personeli olanlar hakkında ayrıca ilgili mevzuata göre de işlem yapılır.

(10) Yaptırım kararının mevzuattaki yetkisine göre Başkan/Yönetim Kurulu tarafından onay tarihinden itibaren beş yıl içinde kişi hakkında yaptırım gerektirecek yeni bir etik kural ihlali tespitinin yapılması halinde yaptırım süresi yarısı kadar artırılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Zamanaşımı ve Bilginin Gizliliği

Zamanaşımı

MADDE 11 - (1) Kurulun incelemeye başlama yetkisi, etik kural ihlali iddiasında bulunulan eylemin gerçekleştiği tarihten itibaren beş yıldır. Üzerinden beş yıl geçmiş olan etik kural ihlali davranışlar, zamanaşımına uğramış sayılır. Etik kural ihlali incelemesi yapılan konunun aynı

zamanda suç teşkil etmesi ve ayrıca ceza davası açılması durumunda, Kurulun inceleme yetkisi bakımından da zamanaşımı durmuş sayılır.

Bilginin gizliliği

MADDE 12 - (1) Kurul kararları ve işlem dosyalarının içeriğindeki belgeler, genel düzenlemeler dışında, gizli olduklarından buna göre muhafaza edilmesi ve işlem yapılmasından ilgililer sorumludur. Kurul üyeleri ve Başkanlık personeli bu Yönetmelik kapsamına giren konularda 24/3/2016 tarihli ve 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununa ve ilgili mevzuata uygun davranmakla yükümlüdür.

(2) Kurul kararlarına dayanak oluşturan inceleme ve soruşturma belgeleri ile raportör, danışman, birim isimleri ve raporları gizlidir. Söz konusu bilgi ve belgeler, 09/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu çerçevesinde sadece hakkında inceleme yapılan kişiye; raportör, danışman, uzman, birim ve iddia sahibinin isimleri belirtilmemek suretiyle verilebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Kurul gündeminde yer alan konular

GEÇİCİ MADDE 1 - (1) Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte işlemde olan konular ile bu tarihten sonra Kurula intikal edecek konular hakkında bu Yönetmelik hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 13 - (1) Bu Yönetmelik Yönetim Kurulu tarafından kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14 - (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanı yürütür.